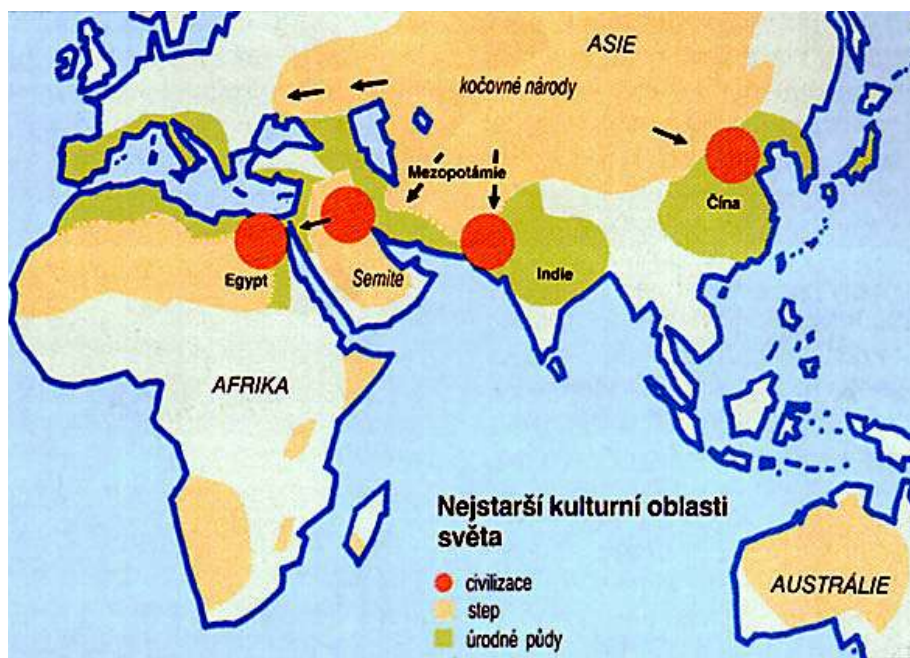

1. Počátky písemnictví. Nejstarší literární památky

Nejstarší písemné památky byly vytvořeny orientálními kulturami, které zakládaly první státní zřízení (Mezopotámie, Egypt, Indie, Čína) v příznivých podmínkách (řiční údolí, vhodné klima), kdy v Evropě „vládne pravěk“. Potřebu písemných záznamů vyvolala potřeba správy zemí a s ní spojené vedení administrativních záznamů. Zpočátku byly zaznamenávány úřední, správní a náboženské dokumenty, které byly postupně doplněny o uměleckou literaturu, která vycházela z tradic ústní lidové slovesnosti.

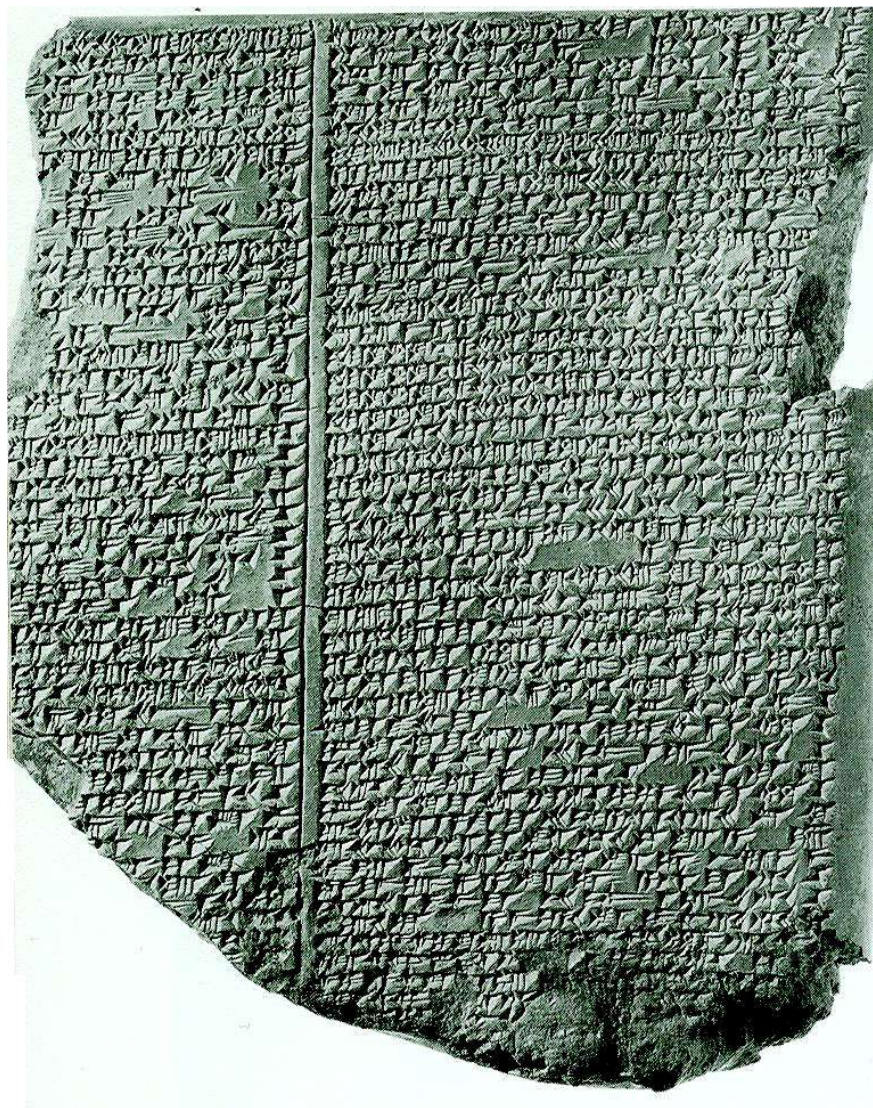
Mezopotámie

- mezi Eufratem a Tigridem, dnešní Irák
- centrum nejstarších civilizací 3500 -539 př.n.l.
- původně obrázkové písmo, ze kterého se vyvinulo klínové písmo, písmo rozluštil v roce 1802 německý profesor G.F.Grotefendem
- hlíněné tabulky, dochována knihovna hlíněných destiček v Ninive
- nositelé první vzdělanosti byli Sumerové

Klínové písmo				
Původní obrázek	Otočení v pozdější fázi	Staro-babylonský tvar	Asýrský tvar	Původní nebo odvozený význam
				pták
				ryba
				osel
				slunce, den © Harenberg

Epos o Gilgamešovi – je považován za nejstarší dílo světové literatury (asi 1700 př.n. l.). Hrdinou je bájný král města Uruk a jeho přítel, poločlověk Enkidu, prožívají spolu řadu dobrodružství při cestě za nesmrtelností, Enkidu umírá a Gilgameš se setkává se svým prapředkem, který jediný z lidí získal nesmrtelnost, neboť přežil potopu světa. Gilgamešovi se nepodaří vyplnit podmínky k získání nesmrtelnosti, navrací se do Uruku a nesmrtelnost získává svými skutky, spravedlivou vládou a záznamem svých dobrodružství.

- Je na dvanácti tabulkách a obsahuje zhruba 3000 veršů.
- Části byly přejaty Židy do Starého zákona.

II. tabulka mezopotamského Eposu o Gilgamešovi, která popisuje příběh Utnapištima a potopy světa

Chammurapiho zákoník – nejstarší zapsaný zákoník vytesaný do kamene, poukazuje na sociální rozdělení společnosti a tomuto odpovídající zákony, známé je úsloví „oko za oko, zub za zub“.

- Zákoník rozděloval tehdejší obyvatelstvo Babylónie do tří skupin:

1. *awilum* (privilegovaná a nejbohatší vrstva, přestupky vůči nim se řešily formou odvety)
 2. *muškéni* (neprivilegované svobodné obyvatelstvo, přestupky vůči nim se řešily formou pokuty)
 3. *otroci* (nesvobodné obyvatelstvo, přestupky vůči nim se řešily formou pokuty placené jejich pánovi, otroky bylo dále možné kupovat a dědit, otroci mohli mít vlastní majetek a mohli se ženit se svobodnými ženami)
- Obsahuje celkem 280 paragrafů.
 - V současnosti je Chammurapiho zákoník uložen v pařížském Louvru.

Vrchní část zákoníku

Legendy o životě královny Semiramis - vznikaly již za jejího života. Byla pokládána za dceru bohyně Derkety, kterou si pro její chytrost a krásu vzal za ženu úředník Onnes. Po smrti svého muže převzala vládu a nechala v Babylónu vybudovat řadu honosných staveb. Vedla vojska až do Indie, ale prohrála rozhodující bitvu. Legendy vytýkaly královně zhýralý život a nemorálnost. Měla dokonce usilovat o život vlastního syna. Po nezdařeném atentátu se vzdala trůnu a odešla k bohům.

- Různé verze mají pohádkové rysy a jsou syntézou lidových vyprávění.

Další díla patřící k sumersko-akkadské literatuře : **Stvoření člověka**, **Nárek nad zkázou města Ur** - bohyně Ningal, která pláče nad svým městem a dovolává se boha Enlila, aby zastavil ničivou bouři. Do nářku bohyně je vloženo několik příběhů, které

popisují Ur jako město duchů po zkáze, sílu hněvu Enliho bouře a dovolávají se ochrany boha Nanna proti budoucím kalamitám.